

“Nationale praktikker i børnehaven
set
fra det tosprogede barns
perspektiv”

V/Vibe Larsen

Forskningsundersøgelsen

- At undersøge dominerende institutionelle kategoriseringer i småbørnspædagogikken.
- At undersøge samspillet mellem disse kategoriseringer og den danske statsorganiseringen.
- Hvad kan I bruge det til?

Motivation

Sammenhængen mellem inklusions- og eksklusionsprocesser i det pædagogiske arbejde og velfærdsstatens måder at operere på gennem pædagogisk arbejde

Motivation

- At der fortsat eksisterer en ulighed mellem etniske minoritetsbørns og etniske majoritetsbørns uddannelsespræstationer (OECD 2006, Rambøl 2010, Gitz-Johansen 2006, Gilliam 2006)
- At man i mange institutioner netop arbejder for det modsatte, men uligheden mindskes ikke med samme kraft.

Motivation

- Hvordan kan det så være, at der stadig eksisterer denne ulighed? Og kan den forstås som andet eller mere end det pædagogiske arbejde i sig selv?

Undersøgelsens tilrettelæggelse

- Sociologisk perspektiv, hvor praktikker er mere end intentioner, pædagogisk bevidsthed, faglighed etc., men er knyttet til samfundets udvikling.
- Sammenhængen mellem den nationale statsform og de pædagogikformer, som findes i en småbørnspædagogisk praksis.

Undersøgelsen

- Etnografisk studie (observationer og interview)
- Sociologisk studie (historie- og samfundsanalyser)

Konteksten

To børnehaver

- Kontrast, komparativ
- To forskellige geografiske områder
- Kultursociologisk (kulturanalyse)
- Observationer primært (samvær med børn)
- Interview og dokumenter sekundært

Empirien

Dominerende vurderingsformer

- Det sociale verbale barn
- Det emotionelle sociale barn
- Det barn som følger lineære udviklingslinjer
- Det barn som har godt af at være ude

Det sociale verbale barn

Clara er ikke alene god til at se , hvordan de andre børn har det, men hun kan også gå ind og støtte de børn på stuen, som ikke selv kan finde ud af at sige nej eller sige undskyld. Hun er en rigtig social pige... og så er hun god til at lege(Lydoptagelse + observation)

Det sociale verbale barn

- Det er vores opfattelse, at hun sprogligt ikke kan begå sig i samvær med de jævnaldrende børn. De andre giver direkte udtryk for ikke at forstå, hvad hun siger (Skriftlig udtalelse)

Det sociale verbale barn

- Her har hun fundet et par piger, som hun er på niveau med, sprogligt og socialt (Skriftlige udtalelser)

Det sociale verbale barn

- Indgå i sociale relationer verbalt med jævnaldrende børn, hvor sproget er dansk
- Indgå i sociale relationer med børn, der er mindre end én selv .
- Løse uenigheder verbalt gennem dialog
- Sproglig vurderet udvikling

Det sociale emotionelle barn

- ”Rana jeg vil simpelthen ikke finde mig i det. Du bliver nødt til at forstå det. Du er rigtig streng overfor de små børn, og vi vil ikke have det. Du skal lade dem være, når de sidder på gulvet og leger. Du skal simpelthen lade dem være”(Lydoptagelse og observation)

Det sociale emotionelle barn

- Halvdelen af børnene er mødt. Tre af dem sidder i en sofa med SUSSE. ” Hvorfor er du kommet?” spørg en af pigerne. ” Tak for det” svarer SUSSE. ” Hov” siger Malte, der sidder ved siden af(dreng 3 år). ”Du sagde for fanden”. ”Nej. Det gjorde jeg ikke” svarer SUSSE. Jeg siger kun for fanden, hvis jeg er meget gal, og ser jeg måske gal ud?” Fortsætter hun og smiler.
- (Observation)

Det sociale emotionelle barn

- ▣ KARIN kommer gående med Jacob. Hun har fat i hans arm, og hun ser sig rundt. ” hvor skal vi sætte dig?” spørger hun. Jacob svarer ikke men forsøger at komme fri af hendes arm. Hun peger på stolen og siger, at han skal sætte sig ved bordet. Jacob er meget rød i hovedet og ser gal ud. Hun siger til ham, at hun gerne vil have, at han skal blive siddende. Hun fortæller ham at hun mange gange har sagt at han ikke må slå de andre børn og at de ikke vil finde sig i det”(Observation)

Det sociale emotionelle barn

- Følelser, det emotionelle menneske
- Dialogen om følelser
- Hvem er opmærksom på egne og andres følelser?
- Hvem kan kommunikere følelser?
- Kende hierarkiet mellem følelser

Hvem bliver anderledes?

- Det er de dominerende former som ekskluderer eller inkluderer
- Sprog bliver en forhindring, alder en anden
- Det er gennem disse processer at køn og etnicitet skabes som anderledes

Kategoriseringer

- Måder et opdele og ordne verden på
- (Bourdieu 2005 og 2008, Cicourel 1978, Ehn 2005)
- Fremstår som fornuft men repræsenterer de mentale strukturer(Bourdieu 2008)
- Historiske og samfundsmæssige

Differentieringer

- Kategoriseringerne repræsenterer hierarkier
- Hierarkier repræsenterer dominanser og magt
- De er også udtryk for resultatet af de samfundsmæssige magtkampe om normer for opførsel, gennem tiden.

Børnehavens organisering

- Meget samvær er sproglig samvær
- Tiden til at etablere relationer er kort
- Rummene er små man er ofte sammen med sine egen lille gruppe.
- Dagen organiseres ofte i grupper.

Småbørnspædagogiske praktikker

- Enheder, afgrænsninger.
- Social stabilitet og ro.
- Harmoni og relationer.
- Konsensus og kontinuitet

Barnet som udviklede sig i lige linjer

- Alder
- Progression (kalender)
- Eksempel puslespil
- At gøre noget pædagogisk
- Alting hænger sammen børnehave- skole
- Skolegrupper etc....

Småbørnspædagogiske praktikker

- Sammenhæng, kontinuitet

- Hvordan hænger disse dominerende former sammen med en statsorganisering som den danske nationalstat?

Nation

- Enhed inden for et afgrænset område
- Det er én måde at organisere en stat på
- Stræber efter homogenitet, sammenhængskraft gennem homogenitet, enheder.
- Måder at skabe det på er gennem kronologi, kontinuitet, lighed som i velfærdsstaten

Nationalstat og nationalisme

- En stat der benytter sig af en national organisering til at fastholde og adskille sig selv som en selvstændig stat mellem andre stater.
- Transnationalisme, globalisering etc.
- Nationalisme skaber nationer.

- Hvorledes er den danske nationalstat organiseret som enheder, og hvordan har det spillet sammen med pædagogikformer i børnehaven?

Enheder og homogenitet

- Grupper og afgrænsede enheder
- Snævre normer for god opførsel?
- Sociale ro og stabilitet gennem opmærksomheder på hinanden
- Konsensus , dialog, forhandlinger, enighed.

Enheder og homogenitet

- At børnene kan indgå i enheder
- Alder
- Sprog
- baggrunde
- Måder at være sammen på
- Integrationisme (viljen til det samme)

Kontinuitet og kronologi

- Homogen tom tid (Anderson 2001)
- (Kalender, årstider, tid)
- Puslespil og progression
- Udvikling i lige linjer/ alder

1930-1950

- Velfærdstatens opkomst
- Småbørnspædagogikken institutionaliseres

Den svenske inspiration
Alva Myrdal(1902-1986)
Gunnar Myrdal(1898-1987)

Myrdalerne

- Velfærdsstaten(folkehemmet)
- Alvas interesse for børnehaven
- Forandringen i samfundet
- Sammenhængskraften
- Inspirationen fra Durkheim
- Pædagogikken kunne samle

Det ” usunde” liv

- ”For Smaabørnene er det maaske ikke selve Overstimuleringen, som er det farligste, men derimod netop de Voksnes Irritation, det forkvaklede i Familielivet, som Følge af den snævre Plads, Konflikter, spændte Forhold, som giver anledning til at Gnidninger opstaar ustandselig”
- (A.Myrdal 1936: 25)

Børnehaven placeres

- ”Den senere tids livlige og frugtbare diskussioner om opdragelsesformer har kun lejlighedsvist berørt børnehavens forhold, skønt man fra mange sider har været klar over dens grundlæggende betydning for de øvrige opdragelsesformer” (Vore Børn Sigsgaard 1945: 57 9-10)

Børnehaven som en samfundsopdragelse

Historiske erfaringer

- Legen var central og blev central
- Udviklingspsykologien understregede legen som det mest fuldkomne udtryk for barnets egen udvikling. Det barn som ikke legede blev betragtet som ” hæmmet i sin udvikling”
- (Connick- Smith 2002)
- Børnehaven kunne socialisere til sociale relationer

Historiske erfaringer

- ” Men saa er det en forudsætning, at grupperne er smaa. De store grupper er i øvrigt en alvorlig hindring for god opdragelse”
- (Sigsgaard 1945)

Historiske erfaringer

- Det følelsesmæssige skulle kontrolleres, lægges mærke til og skabe en harmoni.
- ” Børnenes Følelses- Villiesliv samt gennem en fuldstændig Kammeratopdragelse kan forhøje ethvert Barns Muligheder for at leve lykkeligt og arbejde godt(Myrdal 1936:127)

Historiske erfaringer

- ”Kammeraterne kommer til at sætte større Pris paa dem, hvis de behersker sig, end hvis de let bliver ophidsede. At naa til denne Selvbeherskelse, denne Følelseskontrol, uden at det betyder en Undertrykkelse.....det er en Afbalanceringskunst i denne Fællesskabsopdragelse” (Myrdal1936:90)

Børnehaven og velfærdstaten

- Integration og sammenhængskraft kunne skabes gennem børnehaven
- Børnehaven skulle som institution indgå i en moderne samfundsopbygning, hvor velfærd betød, at man kunne intervenere gennem pædagogikken.
- Velfærdsnationalisme ” at færdes vel sammen” (Kaspersen 2008, Borchst 2004)

Den indre stat

- Børnehave kunne skabe en sammenhængskraft gennem socialiseringen af børnene med stor inspiration fra psykologien.
- De dominerende pædagogikformer skabes så at sige blandt andet på denne baggrund.
- Enhed og homogenitet gennem velfærdstatens ideer om ” Det gode liv”

Den ydre stat

- 30ernes krise
- 2. Verdenskrig
- Sociale ro
- Stabilitet på tværs af forskelle
- Konsensus
- Forhandlinger

Statslige og pædagogiske erfaringer

- Enheder, homogenitet ” det gode liv”
- Opdrages til en sammenhængskraft
- Sammenhængskraften består af evnen til at kunne skabe social stabilitet, ro, konsensus, kontinuitet (det sociale verbale barn og det emotionelle barn direkte parametre)
- Understøttes af organiseringen

Konklusion

- Pædagogiske praktikker kan også anskues som historiske og samfundsmæssige erfaringer.
- De bliver selvfølgelig, akkumuleret og
- Enheder kan både være inkluderende og ekskluderende.
- De kan lukke sig om os selv men også være velegnede måder at arbejde på
- Spørgsmålet er til hver en tid hvem der gøres til den der er anderledes

Konklusion

- Sprog bliver væsentlig som en inkluderende faktor men også som ekskluderende, når den støder samme med andre kulturelle kategorier
- Den implicitte kultur forstærker andetgørelsen

Nationale praktikker ?

Referencer

- Larsen, Vibe(2010) Nationale praktikker i børnehaven : om relationen mellem forskelsstrukturer i småbørnspædagogikken og en nationalstatsorganisering : ph.d.-afhandling / forfatter: Vibe Larsen. - [Roskilde] : Forskerskolen for Livslang Læring, Roskilde Universitet, 2010. - 300 sider
- For en kortere udgave se Tidsskriftet Vera december 2010 interview om afhandlingen af journalist Søren Eggert
- Udkommer i artikelform til august 2011 i DPT
- Artikel ligeledes i det kommende nummer af Tidsskriftet Vera om det at arbejde med historisering.
- Udkommer desuden som artikel til maj i antologien "Förskolans aktörer: stat, kår och individ i förskolans historia" på Uppsala Universitet. Sverige.